

Львівська
міська
рада

УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ

Збірник матеріалів
VI Міжнародної
науково-практичної конференції

Львів, 2020

Міністерство освіти і науки України
Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»

УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної
науково-практичної конференції**

Львів, 2020

УДК 811.161.2(4/9)(063)

У 27

Редакційна колегія:

Ірина Ключковська (к. пед. н., доц.), Україна

Ірина Козловська (д. пед. н., проф.), Україна

Галина Мацюк (д. філол. н., проф.), Україна

Наталія Муқан (д. пед. н., проф.), Україна

Алла Недашківська (д. н., проф.), Канада

Оксана Трумко (к. філол. н.), Україна

Українська мова у світі : Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, 25 червня; 6 листопада 2020 р. – Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. – 198 с.

До збірника увійшли наукові доповіді учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Українська мова у світі», що відбулася в онлайн-режимі та складалася з двох частин: панельної дискусії «Українська мова у світі: імпульси з України» (25 червня 2020 р.) та вебінару-презентації «Мова – ключ до України» (6 листопада 2020 р.). Об'єктом наукового обговорення стали питання функціонування української мови у світі, методики викладання української мови як іноземної, організація навчального процесу в українознавчих осередках у світі, використання новітніх технологій у викладанні. Збірник призначений для широкого кола науковців, студентів, аспірантів і викладачів.

Конференція відбувалася за підтримки Львівського конференц-бюро та була дофінансована в рамках Програми «Львів науковий».

Відповідальна за випуск: Ірина Ключковська

Комп'ютерна верстка: Ірина Побран

Літературна редакція: Оксана Горда, Назар Данчишин, Наталія Мартинишин, Олена Мицько, Ольга Сорока, Ольга Руснак, Оксана Трумко

Відповідальність за зміст несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії.

ЗМІСТ

Наталка БАБІНА

ДОСВІДСТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ БЕЗКОШТОВНИХ КУРСІВ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ В БІЛОРУСІ. ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ ПРИ СПІЛЦІ БІЛОРУСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ 8

Ірина БАГМУТ

ЩО РОБИТИ З ТЕКСТОМ: З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ 13

Тетяна БЕЦЕНКО

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ
ЯК РІЗНОВИД ТРЕНУВАЛЬНИХ ТА САМОСТІЙНИХ ВПРАВ,
РЕКОМЕНДОВАНИХ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК
ІНОЗЕМНОЇ 17

Наталія БОГДАНЕЦЬ-БІЛОСКАЛЕНКО

ТЕКСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ШКОЛАХ З МООВОЮ НАВЧАННЯ
НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН 22

Анжела БУДНІК

ФОРМУВАННЯ КОНТЕКСТУ КУЛЬТУРИ ТВОРУ У РОБОТІ З
ІНОФОНАМИ 25

Ніна ВАСИЛЕНКО

НАВЧАННЯ НАУКОВОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ОСНОВНА ЛАНКА
ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 28

Олена ВЕРЕСКУН

УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ СХІДНОЇ УКРАЇНИ 32

Наталія БОГДАНЕЦЬ-БІЛОСКАЛЕНКО

(Київ, Україна)

**ТЕКСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ШКОЛАХ
З МОВОЮ НАВЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН**

Однією з ключових компетентностей Нової української школи є спілкування державною мовою, вміння вільно усно і письмово висловлюватися, реагувати мовними засобами на соціальні і культурні явища тощо.

На уроках української мови в школах з мовою навчання національних меншин особлива увага приділяється комунікативній складовій. Оскільки учні, навчаючись другій, державній, мові вже володіють певними знаннями й уміннями з рідної мови. Саме тому в процесі вивчення другої, української, мови потрібно порівнювати мови, виділяти спільне і вказувати на відмінності. Звісно, це легше робити, коли мови належать до однієї близькоспорідненої групи мов, як наприклад, слов'янської. Це школи з польською і російською мовами навчання. У згаданих мовних системах багато спільного і у такому випадку засвоєння навчального матеріалу української мови відбувається через досвід рідної мови. Хоча угорська та румунська мови належать до різних груп (угро-фінської, романо-германської) і зовсім різні з українською мовною системою, проте спорадично можна знайти спільне у фонетиці та графіці. Таким чином, «учні, які вивчають другу мову, вже мають певний обсяг знань з фонетики, лексики, граматики рідної мови, у них сформовані необхідні мовленнєві вміння й навички, тому сприйняття другої мови, розвиток мовленнєвих умінь сприймаються крізь призму знань, умінь і навичок з рідної мови. Учень у процесі оволодіння другою мовою свідомо чи несвідомо звертається до системи мовних засобів рідної мови» [4, с. 8].

І саме текст є основою створення мовленнєвого середовища та важливим інструментом у формуванні ключових компетентностей. «Текст

настільки універсальний засіб, що може бути застосований на різних уроках, сприяти реалізації багатьох методів навчання, усіх поставлених цілей на уроці» [3]. Адже учні не завжди можуть вільно аргументувати державною мовою свої виступи, вільно спілкуватися один з одним, створювати усні висловлювання, робити узагальнення, висновки, особливо учні шкіл з мовами навчання національних меншин, особливо у сучасному інформатизованому, закомп'ютеризованому суспільстві, де книга і читання втрачає пріоритетну роль.

Текст є основним компонентом у структурі підручника української мови та читання. А тому найбільш ефективною робота з текстами відбувається саме на цих уроках. І саме через роботу з текстом забезпечується реалізація головних цілей навчання та формування наскрізних умінь: читати, розуміти прочитане, висловлювати власну думку, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати свою позицію тощо.

На думку сучасної дослідниці О. Горошкіної, «текст, передусім художній, що створює в учнів під час роботи з ним відчуття естетичної насолоди, реалізує естетичну функцію української мови. Художній текст сприяє збагаченню словникового запасу учнів певними мовними одиницями (власне українською лексикою, фразеологізмами, синонімами, тропами). Уривки художніх творів, що застосовують як матеріал для вправ, спонукають учнів успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем, адже учень аналізує різні ситуації мовлення, висловлює власне ставлення до подій або вчинків, виділяє учасників спілкування, визначає їхні наміри; висловлює адекватні почуття і враження від почутого й прочитаного; засвоює морально-етичні й психологічні принципи спілкування і співпраці тощо» [2, с. 37]. Нині деякі автори сучасних підручників пропонують власні коротенькі тексти, розповіді. Проте важливо, щоб «на уроках української мови звучало взірцеве мовлення» [1], яке виражається у ретельному доборі фрагментів текстів різних жанрів, дітям потрібно давати зразки художніх творів. Основним принципом побудови сучасних підручників має бути текстоцентричність.

Отже, тест, текстовий матеріал є одним із основних засобів навчання української мови, формування ключових компетентностей, особливо в школах з мовами навчання національних меншин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горошкіна О. М. Текст як засіб реалізації завдань компетентнісно орієнтованого навчання української мови. *Слобожанська бесіда. Лінгвістика тексту і вивчення української ментальності* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2019. С. 156–165.
2. Горошкіна О. М. Художній текст як засіб формування предметної компетентності учнів ліцею на уроках української мови. *Образне слово Луганщини* : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. імені Віктора Ужченка ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2019. С. 35–37.
3. Українська мова. 1–11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58800/> (дата звернення: 20.02.2019).
4. Хорошковська О. Н. Теоретико-методичні засади навчання української мови і мовлення у школах I ступеня з мовами викладання національних меншин України : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2013. 160 с.